Після конфіскати — другий наклад

Ч. 280 (10.957). Львів, пятниця 17. грудня 1926 Poczłowa opłata zastaceno ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Сойм закінчив свої наради.

Ухвалення буджетової провізорії в третьому читанні. — Коли сойм збереться знову? — Промова марш. Пілсудського в бundж. комісії. — Підвишка стемплевих оплат від 1. січня 1927.

Варшава, 15. грудня 1926.

Сойм приступив до третього читання буджетової провізорії на І. чвертьріча 1927 р. Перший промовляв пос. Сохацький (ком.). Маршалок кілька разів перебивав його промову, а коли він звернувся до Білорусинів з апелем, аби боролися за соціяльне визволення, маршалок відібрав йому голос, зазначуючи, що соймова трибуля служить на те, аби говорити до сойму, а не апелювати до чинників поза соймом. Після того пос. Маначинський реферував поправки до закону про самостійний вирівнюючий податок. Проти того закону виступив м. ин. пос. Фростіг (Жид. Клюб). Потім сойм приняв у третьому читанні бundж. провізорію, а крім того резолюцію, якою взиває уряд, аби, випрацьовуючи проєкт реформи державних податків, виробив також і предложив соймові в найкоротшому часі проєкт реформи податків самоврядних. При кінці маршалок подав до відома, що про речинець найближчого засідання сойму посли будуть повідомлені письменно. Одначе якби сенат ухвалив поправки до провізорії, то засідання сойму відбулося би дня 30. грудня ц. р.

На засіданні соймової буджетової комісії дня 15. грудня явився марш. Пілсудський в асисті своїх адютантів. Прийшов теж значний відділ поліції, але соймові власти признали, що маршалківська сторожа вистарчить для вдержання порядку. Після промови референта буджету міністерства військових справ і промов поодиноких послів виголосив довшу промову маршалок Пілсудський. Говорив про військовий буджет. Підносили тут політичне положення, але маршалок заявляє, що не дивиться так песимістично. Фактом є, що війська досі ніде не скасовано і всюди воно є, а тимбільше повинно бути в Польщі, яка ніким не є гарантована і переважно полишена на свої власні сили. Маршалок не годиться на скорочення військової служби, але зробить виїмку для деяких військових формацій. Відповідний проєкт закону предложить небаром соймові.

З днем 1. січня 1927 входить в життя новий стемплевий закон. Цей закон передбачує зміну остільки, що від 1. січня 1927 оплата виноситиме від кожного примірника 3 зол. (без огляду на скількість аркушів), а від кожного залучника 50 сот. Таким чином стемплеві оплати будуть значно підвисшені.

Personalia.

В політичних кругах ходять чутки, що марш. сойму Ратай хоче уступити зі свого становища. Як кандидатів на його наслідника вичисляють м. ин. посла Ст. Тугута, за яким нібито мають заявитися і ріжні клюби правиці.

Німецький уряд супроти Штреземанової політики.

Берлін, 15. грудня 1926.

Урядово повідомляють, що на нинішнім засіданні, що тревало дві години, рада міністрів вислухала звіту мін. Штреземана про висліди женевських нарад і апробувала їх. Як учора президент Німеччини, так нині канцлер Маркс висловив Штреземанові подяку за його успішну працю на женевськім терені. Крім того кабінет радив над теперішнім внутрішньо-політичним положенням Німеччини.

Німецький парлямент.

Берлін, 15. грудня 1926.

Конвент сеніорів ухвалив, що велика дебата в райхстагу над закордонною політикою і над справами райхсвери має відбутися в пятницю. Тогож дня буде голосування над внесенням про заяву недовіря для уряду, згл. для поодиноких міністрів. Соціялісти зробили залежним поставлення внесення недовіря урядові від цілого ходу дискусії над закордонними справами, а передовсім над справою райхсвери. Після засідання 17. грудня райхстаг буде відложений до 20. січня 1927.

Югославія не протестує перед Лігою Націй.

Білгород, 15. грудня 1926.

Півурядово повідомляють, що Югославія не звернеться до Ліги Націй із зажаленням у справі італійсько-альбанського пакту.

Узунович творить уряд.

Білгород, 15. грудня 1926.

Після нарад із усіми провідниками політичних груп король поручив дотеперішньому премієрові Узуновичеві утворити новий уряд.

Югославія і Туреччина.

Льондон, 15. грудня 1926.

З огляду на те, що Італія старається обняти протекторат над Альбанією, турецький уряд — як повідомляє „Уестминстер Гезет“ і „Дейли Телеграф“ — постановив навязати переговори з югославянським урядом задля турецько-югославянського зближення.

Закордонна політика Фінляндії.

Берлін, 15. грудня 1926.

Новий фінляндський премієр Танер заявив у свойому експозе, що Фінляндія бажає вести незалежну мирову політику, в приязних взаєминах із усіми державами.

Смерть японського цісаря.

Льондон, 15. грудня 1926.

Із Токіо повідомляють, що помер там мікадо. В останньому тижні піддержували мікада безупинними інєкціями камфори.

Венізельос у Льондоні.

Льондон, 15. грудня 1926.

Приїхав тут 13. грудня вечером Венізельос.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 14. XII. 1926.

Розправа з 13. грудня 1926.

Дальше зізнавали свідки оборони.

Свідок Микола Крась із Жджар зізнав, що був арештований враз з деякими обвинуваченими і сидів на „повітівці“. Там бачив побитого обвин. Уляна, на лиці якого було видно сліди пальців. В обвинуваченого Остапуся бачив також побите лице. Свідка також били на поліції, а головно шодовмік Поплавський бив, скільки хотів. У Поріцку чув свідок в реставрації розмову Степана Миха з Петром Тимчуком, де Мих сказав, що Петро Козбур одержав від Поплавського 25 зол. на те, щоби сфабрикував членів організації.

Від свідка Олекси Переверзова довідуємося про ще одного важного прокураторського свідка, Якова Костюка, того, що то був украв „нелегально“ хустину. Виходить, що Яків Костюк кілька разів вдавався в кражу і часто бував пяний аж до безтями.

Свідок протоєрей сенатор Герштанський зізнає, що в перших днях арештів прийшла до нього сила жінок з плачем і казали, що над арештованими знущаються на поліції. Щоб переконатися про це, свідок пішов на поліцію і казав запровадити себе до слідчого судді. Зауважив, що коло дровітні на поліції було богато людей, а коли свідок до них зблизився, вони стали росказувати, що їх при допитах катують. З арештованими розмовляв найбільше мінуту, бо зараз казали йому йти до слідчого судді. Коли свідок пішов на поверх до слідчого судді, то мав враження, що його хочуть якнайскорше позбутися, бо дуже скоро його опроваджували. До цих зізнань свідка один з обвинувачених складає заяву, що коли свідок появився коло возівні, то арештований Березовський хотів росказати, як їх катують, инші хотіли показати знаки від побоїв і побитого Зубеню, що лежав під саньми, але свідка в тій хвилі покликали до слідчого судді.

Свідок Гадей Крайц зізнає, що носив арештованому братові на постерунок до Грибовиці хліб. Чув, як брата катували, а коли хотів увійти до середини, то поліціянти свідка не пускали. Як брата вели з канцелярії, то свідок завважив у нього сліди побиття. Бачив також инших арештованих, сильно побитих.

Свідок Олекса Пучковський зізнає, що бачив як 5—6 поліціянтів били кулаками арештованого Івана Мацюка. Коли д-р Давидяк ставив свідкові дальше питання щодо згаданого биття, то предсідник звернув оборонцеві увагу, що ці питання не є до річи. (!) Також свідок Михайло Кравчук зізнає, що бачив, як поліціянти били арештованого Івана Мацюка й инших тоді, як свідок возив їх до Володимира.

Деяким свідкам ставила оборона питання щодо ріжних моментів з минувшини обвинувачених, щоб устадити їхнє „алібі“. На загал свідки оборони зізнавали, що обвинувачені були людьми спокійними і ніхто не підозрівав їх, щоб належали до якоїсь таємної організації або щоб вели якусь протидержавну роботу.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра 9·00, тенденція слаба і спокійна. — Доляри канадійські 8·95—8·96, чеські корони 0·26·33—0·26·66, леї 0·04·33—0·04·50, франки французькі 0·36·00—0·36·50, франки швайцарські 1·73—1·75, фунти штерлінги 43·20—43·66.

Золото: 20 австр. корон 36·25—36·60, 20 фр. франків 33·60—33·85, 20 нім. марок 42·25—42·65, 10 рублів 46·25—46·66.

Срібло: австр. корона 0·62—0·63, 5 австр. корон 3·32—3·40, австр. фльорен 1·65—1·70, рубель рос. 2·65—2·70, копійки за рубель 1·33—1·35.

Збіжа.

Пшениця двірська 50—51, пшениця крселянська 48·00—49·00, жито галицьке 36·00—36·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастевний 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза румунська 32·50—33·50, бараболя промислова 6·00—6·25.

Червона сорочка

Львів, 16. грудня 1926.

Мусоліні, змагаючи до італійсько-німецького арбітражного договору, приспішував його залицяннями на всі боки. Між иншим вислав він у Польщу одного зі своїх довіренників, злегка акцентуючи можливість італійсько-польського союзу. На вулицях Варшави зявилися сензаційні чорні сорочки, викликуючи невтишну радість одних і надроблюваний смуток других. Вимінa фотографій між Пілсудським і Мусолінієм славословні статті у фашистівській пресі, анальогії між Мусолінієм, і Пілсудським, нечайне зацікавлення в Італії Польщею, — все те вказувало, що от-от і Пілсудського вдягнуть в чорну фашистівську сорочку. Правду кажучи, в тому не булоб нічого дивного, колиб „північні Французи“ раптом перетворилися у „північних Італійців“. Бо й справді відносини Польщі все більше наближуються до фашистівської диктатури в Італії.

Та італійський фашизм цупко зберігає свою оригінальність. Постійно зазначують його творці й керманичі, що це специфічний витвір італійського духа, своєрідних італійських відносин, італійської землі. Всюди инде, поза Італією він не приймеється якслід, не розвинеться у всій своїй величі, засохне... Не можна відмовити слушности цим твердженням. Чорні сорочки справді не підходять для Поляків. В Італії, на тлі погідного неба і пустотливої гри природних красок, твердо-чорний колір врізується в память кожному; чорна сорочка промовляє до окруження окремою мовою. В хмарній, тьмавій Польщі (говоримо про корінну Польщу), бідний на гру красок, чорний колір згущував би тільки жалібні настрої і похоронні мни. Коли в Італії чорна сорочка є символом різкости, твердости, рішучости, то в Польщі булаб вона тільки звичайним явищем, підкреслюючим вкорінений вже песимізм життя. Польща мусить шукати відповідного для себе коліру не на полудні, а на півночі. Це дуже добре розуміють Москалі і тому любуються в червоних „рубашках“. Тим чином уводять вони в притьмарене північне тло різкий, яскравий колір. Очевидно, та червоність не є лише доцільно підібраною антитезою краскової вбогости північної країни; вона виростає теж з суспільно-історичних відносин, вона є відбиткою російської душі: крівавого деспотизму, оприччини Івана Грізного, безнастанних палатних революцій, селянських повстань; вона є символом крівавого царату, вона оправдала свою яскравість і різкість у великій революції. Де ріками спливає кров, там може й підсвідомо, стихійно, автоматично вдаряючим в очі, пануючим, загально принятим стає червоний колір.

Незвичайно складна причиновість видвигає на домінуюче становище якийсь колір, що символізує відносини даної країни.

ся зловити на демагогічні соціялістичні кличі сельробівців. Цікаво, що по промовах у члени УНДО вписалися теж члени комітету „Сель-Союзу". До місцевого громадського комітету УНДО вибрано 10 членів. Рівнож численною була довірочна нарада в Лешневі. Збори відкрив п. Хмеляр Іван при присутности 92 найкращих місцевих громадян. Лешнів завдяки праці б. п. о. Герасимовича належить сьогодні до найсвідоміщих сіл у Брідщині і всякі спроби агітаторів класових партій не находять тут відгомону. Предсідником зборів був п. Клепарчук Степан, секретарем п. Микитюк Максим. Реферували делегати Пов. Комітету, ті самі, що попередього дня в Корсові. В дискусії забирали голос місцеві громадяне і парох о. Рудкевич. Вибрано громадський Комітет, зложений з 10 осіб.

Повітовий Народній Зїзд в Косові.

В середу дня 8. грудня ц. р. відбувся в Косові Повітовий Народній Зїзд Українського Національно-Демократичного Обєднання. Не оглядаючись на лиху погоду та ще гірші дороги, взяли у Зїзді участь делегати кільканацятьох громад косівського повіту. Зїзд отворив короткою промовою д-р Петро Рондяк, адвокат у Косові. Предсідником Зїзду вибрано о. сов. Юліяна Герасимовича зі Старого Косова. Організаційний реферат виголосив делегат Центрального Комітету секр. п. Володимир Целевич зі Львова. По рефераті виявилася жива дискусія, в якій забирало голос кільканацять бесідників. Зокрема д-р Рондяк у довшій промові представив політичне положення косівського повіту і вигляди організаційної праці УНДО. По дискусії вибрано Повітовий Народній Комітет. Головою Комітету став д-р Петро Рондяк.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 12. XII. 1926.

Розправа з 11. грудня 1926.

Зізнавав свідок Петриківський, куратор патронату луцької тюрми. Обвин. Гравнер в часі візитації тюрми зазначував свідкові, що його поліція хотіла перекупити; инші політичні вязні жалувалися, що на поліції їх били.

Свідок Дмитро Мацюк зізнає, що сидів разом з иншими арештованими на повітовій команді поліції у Володимирі. Пригадує собі, як обвин. Стах Пучковський ішов на допити, то був цілковито здоровий, а як вертав, то був побитий і ціле лице було в нього червоне. Також бачив побитого Івана Бакуна, в якого лице було облите кровю. Свідок також був катований разів зо три, але на це нікому не жалівся.

Свідок Іван Дишкант зізнає, що возив арештованих з грибовицького постерунку до Володимира. Бачив, як 6 поліціянтів у Грибовиці на постерунку катували арештованих Івана Мацюка, Ворохтея Кравчука, Пилипа Рудя, Василя Тихенка і Степанчука. Як везли арештованих до Володимира, то вони були цілком приголомшені, щойно під містом пропамяталися.

Свідок Гриць Хахула з Жджар зізнає, що возив арештованих до Володимира. По дорозі з дому на постерунок поліціянт Житнєвський всипав свідкові з 200 нагаїв. Бив, куди попало: по голові, по лиці, по очах, по руках і по плечах. Після того свідок хорував два тижні, а рани на лиці згодом присохли, „як на мужикові" — каже з жалем свідок. Предсідник на таке зізнання свідка іронічно сказав: „То крепка у вас голова, дуже крепка!" Арештовані, що їх возив свідок, були побиті, кров з лиця була змита, але на одежі сліди лишилися.

Свідок Юхим Бондарук зізнає, що його мучили на „повітівці" у Володимирі два дні. Сідали на обмотану кожухом голову, заковували руки й ноги, а потім били по пятах. Внаслідок биття свідка по голові й ухах „текло" свідкові з ух довше як три тижні. Предсідник питає свідка іронічно: „А скажіть, як вас слідчий бив, або як вас бив прокуратор?" Ці слова предсідника каже запротоколувати д-р Шухевич.

Цілий ряд обвинувачених заявляє, що коли вони жалувалися на побиття прокураторові, то він саджав їх за те до дисциплінарної келії або між бандитів, що знущалися й собі над політичними вязнями.

Свідок Василь Комаревич, бувший суддя і посол до сойму, зізнає, що він був арештований в часі ліквідації організації. Сидів у келії, де було 40 людей. Пригадує собі Стаха Пучковського, Івана Карася, обох Рудів і Яремка Юра. Арештованих кликали на допити, там ішли вони здорові, а повертали цілком знищені фізично так, що навіть не мали сили розказати, як їх катовано. Всі вязні, що мали йти на ці „допити", були під вражінням неописаного страху. Перші два-три дні арештувань був страшний терор над політичними вязнями і свідок стільки бачив побитих осіб, що годі всіх було спамятати.

Зізнання численних свідків кинули яскраве світло на моральну вартість таких важних прокураторських свідків, як Петро Козбур і Стефан Міх. Показується, що Козбур здефравдував кооперативні гроші і тепер є суджений за крадіж січкарні; крім того витрусено в нього крадену муку, а вкінці за якісь темні справки виключено з громадської ради. Згаданий Петро Козбур зміняв кілька разів релігію, залежно від того, куди вітер віє, а „за пляшку горілки продав би ціле село". Його „другеднинй" Степан Міх, вкрав у церкві гроші, а в сусіда пшеницю. І на зізнаннях таких типів буде опертий у великій мірі засуд політичних вязнів!

Свідок Семен Лішук, бувший полковник, зізнав, що в часі арештувань сидів з Кльоцом Зінделем в одній келії. На допити йшов Кльоц здоровий, а вертав покусаний собакою. На свіжій рані добре було пізнати собачі зуби. Кльоц Зіндель був дуже переляканий і плакав, кажучи, що для вимушення зізнань пустили на нього собаку. Бачив також дуже побитого Торольчука й инших.

З музичного життя.

Фантастична опера Е. Форостини: „Над Дніпром".

Дня 4. XII. виставлено в Стрию фантастичну оперу проф. Евгена Форостини (до слів Олеся): „Над Дніпром". В нашому музичному житті це новина в усякім разі замітна, тож не годиться поминути її мовчанкою, тимбільше, що вистава, повторена ще й 7. XII., перейшла оба рази з великим успіхом та стягнула велику масу своєї й чужої публики, що виповнила щільно простору салю „Народ. Дому".

Поема Олеся основана на народніх віруваннях про русалки, які, мовляв, під весну, коли крига спливає, шукають захисту по селах, приносячи з собою нещастя для людей; тому ж селяне випошують їх, розкладаючи вогні. На отсьому підкладі розсновується ось яка картина: Серед темної ночи задержується в дорозі над Дніпром молоде подружа — Андрій з Мариною; у сні являються Андрієві русалки; розлючений Дніпро у виді старого козака, що веде водяних духів-козаків „до січі, до бою з морозом, з зимою". Щоб оминути страхіття війни, русалки в перебранні розбігаються по селах. Тоді наймається в Андрія непізнана русалка Оксана, колишня його любка, що через нього і втопилася. Андрій залюблюється в неї і стає холодним до жінки Марини. Та коли русалки на селі почали творити людям ріжні пакости, селяне виганяють їх вогнями. Тоді втікає й Оксана, давши себе пізнати Андрієві. Селяне ловлять її й убивають, а Андрій кидається в Дніпро.

Композитор поминув прольоґ, що зовсім не надається до музичного оброблення і відразу вводить нас in medias res, починаючи дію сонними привидами Андрія; через те тяжко видцям орієнтуватися в акції, тимбільше, що автор поеми перемішує реальні картини й особи із фантастичними. А вже виведення на сцену персоніфікації Дніпра й водяних духів-козаків, що з витягненими шаблями йдуть до боротьби з зимою, не можна зачислити до щасливих помислів, тимбільше, що той бій з морозом в часі спливання криги є щонайменше припізнений. Взагалі вибір лібретта до музичної ілюстрації не зовсім щасливий.

Інтенцією композитора було будування увертюри й першої дії в формі сонати; инші увертюри й дії приймають подекуди характер ронда, за виїмком II. дії, яка виявляє будову пісні з двома епізодами (козачок і танок русалок).

В головних мотивах, як колисковий мотив Оксани, що виступає в II., III. і IV. дії, мотив русалок в I. і IV. дії, хор селян в II. дії, — видно вплив української народньої культури. При тому замітні подекуди ремінісценції із відомих популярних мельодій (на пр. із „Запорожця за Дунаєм", Моряків, Маршу Жуавів).

Що-до інструментації — автор послугується найбільше смичковими інструментами, рідше деревляними, ще рідше бляхою. Повної орхестри вживає лиш у маркантніших місцях (поява Дніпра, смерть Оксани, розпука Андрія), а також при повних хорах.

Музична ілюстрація фантастичної поеми Олеся з оперовим закроєм — це в усякім разі великий подвиг молодого композитора, хоч місцями робить вражіння неповного викінчення. Найбільше суцільности в композиції й певности у виведенні помічали ми в II. відслоні: та саме ця дія по давнім шабльонам переладована хорами. Не переглянувши партитури, не можна ствердити, чи деякі слабші, так сказатиб, порожні місця в орхестрі брати на рахунок інструментації, чи виконавців.

Між солістами-виконавцями належиться признання п. М. Кравцевій (Оксана), що орудує гарним, хоч не дуже сильним сопраном і виявляє замітний сценічний талант. В ролі Андрія визначувався особливо відомий тенор Гаск, що задержав уповні давні вальори свого голосу. Добре виязалася зі свойого нелегкого завдання (не зважаючи на замітну трему) п. М. Рудницька, що виконала дві партії: русалки-ворожки, а потім Марини; партію Дніпра виконав удачно баритон М. Дуб. Очевидно—до аматорських сил, а таксамо до хорів і орхестри як цілости не можна прикладати надто високої міри, хоч виступали там і фахові музики. Натомісць треба подивляти енергію проф. Форостини, що в ролі диригента зумів стягнути й вишколити таке велике число виконавців (в хорах брало участь понад 50 осіб а в орхестрі 25!). За те й нагороджено його сердечними оваціями.

Ф. К.

Лист до редакції.

В справі заяви п. Бартеля.

Шановний Пане Редакторе!

З приводу того, що міністр освіти пан Бартель на засіданні бюджетової комісії сойму 26. XI. ц. р. в свойому експозе чимало присвятив місця справі мого звільнення з посади директора, а також і вчителя в українській гімназії в Луцьку, нехай буде дозволено й мені, по-раз перший і останній, забрати голос на сторінках Вашого поважаного органу в даній справі.

Не хочу я, перш усього, диспутувати на тему, ким повинен бути директор і взагалі педагоґ у школі і яких метод виховання триматися: хто поділяє думку, що педагоґ в публичному життї є співробітник тзв. органів безпеченства, хочаб так і міністр освіти думав, нехай собі думає, то є справа певного світогляду.

Зазначу далі, що ніколи не претендував я на високий титул „ученого", як то дебатувалося в комісії, а був собі на протязі 18 років життя педагоґом в середній школі, якого тепер від тієї педагогічної праці в Польській Республиці усунено. Оцінку тієї праці передаю на суд бувших моїх учнів на Полтавщині, Чернигівщині й Волині, а також і їхніх батьків, бо не пп. Сікорам, Арцемоновичам і т. под. бути тими оцінщиками.

Переходжу до „математичної стислости" в освітленні формальної сторони справи, що і є головною метою мого листа, бо саме тією „стислістю" п. мін. Бартель хотів „імпонувати" присутнім, дискутуючи з послом П. Васильчуком. На комісії пан міністр сказав: „Міністерство, як інституція надзірна над школами, перевело в тій справі доходження і на підставі тих доходжень зробило, що могло, в обсягу своєї діяльности: сказало цілком щиро, що школа не є на те, щоб директори толерували між учнями комуністичні брошури..." і т. д. Отже категорично стверджую, що про ніяке доходження міністерства чи кураторії в цій справі мені невідомо, — хіба що в новочасному (у „культурних" народів) розумінні поняття доходження (подібному до „новочасного" ж розуміння ролі директора в школі) можна обійтися при доходженні без переслухання обвинуваченого, бо знов таки категорично стверджую, що ані міністерство, ані кураторія ні на письмі, ні устно від осени 1924 р. (коли арештували учнів) і по цей день мене в тій справі („кольпортажі" чи толеранції комуністичної літератури в гімназії) не запитували і не вислухували. До речі: прокуратура на запитання волинської кураторії, на яку її відповідь посилається і п. Бартель, пише про „кольпортажу" газети „Трибуна Роботніча" (газети легальної, яку в одному примірнику виписував на адресу гімназії один учень), а п. міністр Бартель далі каже вже про толерування комуністичних брошур. Це — для стислости.

Оце щодо „доходження" міністерства чи кураторії. Таксамо і прокуратура не ставила мене в стан обвинувачення, очевидно, як і учителя Федоренка „з браку вистарчаючих доказів".

Таким чином мене звільнено і позбавлено, всупереч арт. 102 конституції Польської Річипосполитої, моєї праці — без суду і слідства. Оце є стислість у цій справі. А ще для стислости слід пригадати, що за цюж справу мене звільнювано з директорства в р. 1924, але тоді по 4 місяцях повернено, — чому, то пан міністр, якщо забажає, може довідатися як не в кураторії (справа була „поуфна"), то в тодішнього куратора на Волині пана Сікори.

Нарешті, щоб уникнути всяких можливих непорозумінь, хочу зазначити, що пишу це все тільки в імя стислости, а не на те, щоб домагатися регабілітації в очах шкільної адміністрації, бо сім років практики, себто „співпраці" з шк. кураторією на Волині, для мене вже досить...

Луцьк, 12. грудня 1926.

Іван Власовський.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:

Пятниця 17. XII. — Здолбунів.
Субота 18. XII. — Рівне.
Неділя 19. XII. — Рівне. 1111 7—?

Концерти Українського Національного Хору Д. Котка:

Пятниця 17. XII. — Борислав.
Субота 18. XII. — Дрогобич. 528 6—?

Св. Миколай загостить в неділю, 19. грудня ц. р. о 4-ій год. попол. до домівки Т-ва „Зоря", вул. Вірменська 25. Дарунки приймається в неділю від 10. год. рано.
1142 1—1

Справа конкурсу.

Виділ філії „Просвіти" в Станиславові повідомляє інтересованих, що посада урядовця філії вже обсаджена. Особисто нікому не відповідається а залучені до подання прилоги вже вислано почтою.

1127 2—2 **Виділ.**

Краєве Товариство господарське „Сільський Господар" у Львові, вул. Зиморовича 20, прийме з днем 1. січня 1927

агронома до співробітництва

в редагуванні сільсько-господарського часопису. Зголошення зі залученням алегатів: свідоцтв студіїв, практики і опису життя, належить слати негайно на адресу Товариства. Винагорода після умов. Агрономи без занять зволять рівнож подати свої адреси.
1135 1—1

Дня 20. грудня 1926 о 1. год. пополудни відбудуться в комнатах „Народного Дому"

Звичайні Загальні Збори „Просвіти" в Дрогобичі з слідуючим порядком дня:
1136 1—1

1. Відчитання протоколу з послідних загальних зборів. 2. Звіт уступаючого виділу і контр. комісії. 3. Вибір нового виділу. 4. Внески і запити.

За редакцію відповідає Василь Мудрий Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

при тій нагоді вбивств і грабунків. Сам Ринарчук мав виїхати при допомозі дефензиви до Америки.

(За „Вістями".)

Міністр Бартель відповідає.

Міністерство освіти і віроісповідань. — Дня 6. листопада 1926 р. Ч. І. — 15950/26. В справі подань про закладання народніх шкіл і мови навчання. До Пана С. Козицького, соймового посла в Варшаві. Полагоджуючи письмо з дня 12. жовтня 1926 р. Ч. 439, заявляю, що слідує:

В справі народних шкіл, зокрема в справі рускої (русинської) мови навчання в тих школах обовязує закон з дня 31. липня 1924 р., що містить деякі постанови про організацію шкільництва (Дн. Зак. Рп. П. ч. 79, роз. 766.) і запевнює родичам дітей шкільного віку можливість ставити свої домагання відносно мови навчання в школі в спосіб означений розпорядком міністерства освіти й віроісповідань з дня 7. січня 1925 р. (Д. Зак. Рп. П. ч. 3, роз. 33). На основі названого закону родичі, користаючи з прислугуючих їм управнень, виявили свої домагання в справі мови навчання по державних початкових школах і всі ті домагання приняла та розглянула шкільна влада. Згідно з осягненими вислідами введено в дотичних школах відповідну організацію науки. Якщо заінтересовані родичі були тої думки, що обовязуючі приписи були під якимнебудь оглядом нарушені, то мали право відкликатися зі скаргою до властивої влади. Всякі скарги і зажалення родичів шкільна влада все приймала **скрупулятно** (?!) розглядала в кожному окремому випадку.

З уваги на випливаючий з обовязуючого закону стан річи, акція зорганізована в тому напрямі, щоби закладати нові початкові школи з рускою (русинською) викладовою мовою зглядно поробити зміну викладової мови в уже істнуючих школах на основі окремих подань населення, які не відповідають вповні вимогам, передбаченим законом, не має правного узасаднення, а шкільна влада не має права регулювати тих справ проти обовязуючого закону. Домагання родичів, представлені в рамах обовязуючого закону, шкільна влада буде все полагоджувати згідно з законом. — Міністр: Підпис нечиткий.

НОВИНКИ.

— **В справі допомоги скитальцям-поворотцям.** Від Ініціятивного Комітету допомоги скитальцям-поворотцям дістаємо до поміщення такий поклик: По довгих-гірких роках скитання вертають на Рідну Землю останки нашої славної У. Г. А. і політичної еміграції, вертають ті, які волею долі, вірні свойому жовнірському обовязкові й наказові, до останньої хвилі держали високо доручений їм прапор змагань нації. З далекої, непривітної чужини прибувають на цю землю, що її освятили своєю кровю і скитальними терпіннями та хочуть станути в один ряд до мирної, громадянської праці й віддати рештки своїх сил, своє знання і набутий працею на чужині досвід серед инших, щасливих народів—свому народові. І ці скитальці-поворотці не бажають ніякої ласки від своєї суспільности, ані не хочуть ніякої милостині, лише домагаються допущення їх в ряди тих, що в буденній, важкій праці кують кращу долю своїй нації, жадають, аби на Рідній Землі дано їм змогу і варстат праці. Щоби прийти з поміччю безпритульним реемігрантам у вишукуванні їм праці та приміщення, завязався у Львові із поворотців Ініціятивний Комітет допомоги скитальцям-поворотцям, який отсим шляхом звертається з проханням до української суспільности, українських установ, підприємств і поодиноких осіб, щоб подавали до Комітету заяви, чи у них і яке число реемігрантів та на яких умовах моглоб бути затруднене. Комітет вірить, що українська суспільність врешті схоче зрозуміти, який обовязок має у відношенні до скитальців-поворотців і в цих тяжких хвилях для них прийде їм із всебічною піддержкою і поміччю. З другої сторони — тимчасовий Ініціятивний Комітет допомоги взиває всіх поворотців, які досі не мають ще ніякої праці або приміщення щоб подали свої адреси, особисті дати, кваліфікації, як також, де і на якім полі хотілиб працювати. Письма надсилати покищо під адресою: Львів, Ринок ч. 10, II. поверх, Повітове Кредитове Товариство.

— **Шкільні свята для вчителів-заточенців.** З кругів учителів-заточенців дістаємо такий лист: Педагогічні і взагалі українські організації повинні настояти на тому, щоб учителі української народности в польських школах могли відсвяткувати празник Різдва Христового свобідно і без перешкоди, а не так, як досі. Станеться це тоді, як Українці в тій мірі не будуть залежні від ласки і примхи кожного окремого інспектора й директора, але коли це буде наказом згори. Вже минулого року видала в тій справі розпорядок львівська кураторія для своєї шкільної округи, але видала в такій формі, що інспектори й директори могли викручуватися, буцімто вони офіціяльно про такий розпорядок нічого не відають. Ходить отже про те, щоб це і тим разом не повторилося. Врешті но ходить не лиш про учителів львівської округи. Поверх тисячі українських учителів і учителок працює поза межами рідної Галичини, во народніх і середних школах у корінній Польщі. Їх викинула туди політика Грабських, Пруцинських, Гайчаків та инших Янелів, викинула робітників української культури з їх рідних шкіл, з їх рідних гнізд тільки тому, щоб затовкти і вбити українську культуру. Тепер вони защіплюють культуру в польськім народі. Домагання примітивної й елементарної справедливости буде для них розвага й відпочинок у родиннім колі в часі Різдвяних Свят, а не так, щоб робили службу й заливались гіркими сльозами на чужині. Релігійні почування шанували все навіть дикі орди, а Польща чейже християнська держава! В польських школах на перешкоді стоятиме лиш один день науки поміж святами римо- і греко католицькими а саме 4. січня, бо 5. січня латинське свято Трьох Королів, отже день вільний від науки, а 6. Український Святий Вечір. З цього виходить, що ферії святочні, що почнуться в польських школах 21. грудня в полудне, для учителів і учеників Українців повинні там продовжитись автоматично до 10. січня включно і в тій справі повинні звернутись наші організації до міністерства негайно, а про вислід повідомити в часописах.

— **За рідну мову.** Одержуємо такий „документ часу": Wezwanie l. 40514. Starostwo wzywa Wieleb. ks. Józefa Kuczkudę gr. kat. prob. w Bubszczanach, aby się dnia 23. XI. b. r. o godz. 11 przed południem w urzędzie tutejszym niezawodnie stawił i u podpisanego zgłosił, względem przesłuchania pod grzywną 20 zło†. Zborów dnia 13. XI. 1926. Pawlikowski m. p. Starostwo w Zborowie l. 40514. Ks. Józef Kuczkuda lat 35, zonaty gr. kat. proboszcz w Bubszczanach. Przekroczenie § 7 rozp. 20/4 1854. Dz. u. p. Nr. 96 popełnione przez wygotowanie metryki Anny Koleśnik w języku ruskim. Winę udowodniono własnem przyznaniem się i zbadaniem, że obwiniony dopuścił się świadomie przekroczenia § 7. cyt. rozp. obwinionego uznaję winnym przekroczenia z IV. i zasądzam go na podstawie § 11. cyt. rozp. w kwocie 25 zł. ewentualnie na karę 5 dni aresztu.—Zborów 13. XI. 1926.—Starosta Krukowski m. p.

— **З американсько-української преси.** У місті Дітройті в Сполучених Державах Північної Америки зачав виходити новий український часопис під назвою „Українська Газета" й під редакцією українського лікаря д-ра А. Т. Кібзея. Новий часопис має обслугувати приблизно 50.000 Українців, що живуть у Дітройті та найближчій околиці. — „Нове Життя", орган „Згоди Брацтв" в Оліфанті, що виходив двічи в місяць, перемінився на тижневик.

— **Стріляють аж гей!** Довкола Бібрки гуляють бандити і в саме полудне стягають на дорозі із селян опанчі, хустини з голов молодицям і як треба стріляють. Між Львовом і Яновом поліцай підійшов до якогось „непевного" панка з домаганням показати йому легітимацію і за це одержав кулю в живіт. На стріли з револьверу може бути зрештою приготований кожний львівський громадянин. На вул. Войтіха передучора до інж. Кобака вдерлись уночі два вломники з револьверами. Коли він стріляв до них, вони відповіли стрілами і щойно на кілька енергійних куль рішили втекти. За якийсь час, хто зможе, поставить собі в хаті на ніч кулемет.

— **Розумний пресовий декрет.** Англійський парлямент приняв майже одноголосно проєкт закону, який заборонює у справозданнях преси передавати інтимні подробиці із судових розправ, головно розводових процесів. Віднині вільно буде часописам давати лише справоздання з прізвищами осіб, короткий зміст акту обвинувачення і присуд. Всі ті, що спроваджуватимуть до Англії для загальної продажі чужинні часописи, в яких буде матеріял, незгідний з дотичним розпорядком, відповідатимуть перед судом. Такий закон називаємо розумним тому, що бульварна преса щодня описує з насолодою найбільше осоружні сцени злочинів та ненормальних учинків і на це ловить безкритичну масу, підбурюючи якнайнижчі її пристрасти. Над таким зловживанням паперу та друку ніхто в Польщі не думає, зате думають про обмеження тих прав, які є підставою кожної обєктивної критики ненормальних проявів суспільного життя.

— **Японський Інститут в Берліні.** Вслід за мадярським і китайським інститутом отворено перед кількома днями у Берліні незвичайно святочно японський інститут, що має плекати німецько-японські культурні звязки й дістане в найближчому часі паралельний інститут в Японії. Новий інститут, що стоїть під проводом двох директорів, Німця д-ра Травца і Японця професора д-ра Уно, повстав завдяки заходам „Товариства ім. цісаря Вільгельма", яке відступило для праць Інститута велике й обширне приміщення в бувшому цісарському замку в Берліні й уможливило йому відразу заложення відповідної фахової бібліотеки й наукової роботи. Отворення Інституту відбулося дуже святочно в присутности японського посла у Берліні й німецького в Токіо, представників міністерства, посольства, наукових і культурних установ і значного числа промисловців та професорів.

— **З німецького культурного життя.** Минулого тижня відбулися в Берліні загальні збори „Союза німецьких повістярів", на яких вибрано головою Г. Еґгля, директором Гакзевана и членами виділу письменників Г. Бреґерта, О. Бухоорна, А. Деблина, В. Гольдоавма, Г. Гавптмана, В. Геґелера, Н. Кріштанна, Т. Мана, В. Розенера, Я. Шафнера, А. Павла, Р. Пресбера, В. Шефа, А. Шніцлера, Г. Зонрея, Г. Зудермана, Фр. Тіса, Ф. Цобельтіца в Г. Біркенфельда.—В приміщенні мюнхенського „Інституту для часописних студій", що стоїть під проводом проф. д'Естера, отворено цікаву виставку німецької і чужої преси, присвячену переважно історії преси. Між експонатами приміщено також богату збірку більшовицької пропаґандивної літератури.

— **Катастрофи.** У театрі в Бордо (Франція) загорілись куліси: театр знищений пожежою; багато жертв. Цікаво, що того самого дня трапилась така сама пожежа в римськім театрі Аполльо. Слід звернути увагу, що деякі вчені добачують у тих одночасних явищах того самого рода своєрідний закон природи, називаючи його „законом черги". — Мадярська фабрика спирту в Рааб згоріла зовсім. — З Осльо повідомляють, що електричний поїзд з Рюкан вилетів із шин наслідком наглого перериву електрики, а пізніше загорівся. Є жертви в людях.

— **Проти чахотки.** Через Женеву доходить до світа звістка про нове відкриття, зроблене д-ром Генрихом Спалінґером, який давно працює над лічениям чахотки. Він винайшов середник, який хоронить перед чахоткою, так само як щіплення віспи хоронить перед віспою. Спалінґер робив свої досліди під контролею женевського уряду покищо над биками та коровами. Певній скількости худоби защіпили новий середник, а певній ні. Потім усіх разом пустили між тих, що були недужі на чахотку. Відомо, що чахоточна зараза дуже хутко поширюється між худобою. Виявилось, що ні один бик ні корова защіплені не заразились, а инші негайно занедужали. Є підстави зробити висновок, що той експеримент поведеться так само на людях.

— **Своєрідний винахід.** Російський державний трест господарсько-промислових металевих виробів починає масову продукцію нового типу самоварів. Усім, здається, відомо, яку ролю відграє в родиннім, товариськім і громадськім життї Росіян самовар. Довкола його тепла вирішаються найбільші горячі справи земного та позаземного життя. А що він иноли доходить до великанських розмірів і перенести його із їдальні в кухню нелегко — згаданий трест винайшов спосіб: самовари будуть складані як неодна складна машина. Можна їх буде розбирати та складати за одну хвилину.

— **Літературні чужинні новини.** Найбільший бельгійський письменник Моріс Метерлінк скінчив нову пєсу „Могутність померших". Ця пєса зовсім неподібна на його дотеперішні драматичні твори; автор пішов за духом часу і написав її з „кіновою" технікою, в 10 образах, які зміняються хутко, мов фільма. Сюжет реалістичний. — Відомі французькі повістярі видали або починають друк нових повістей: Поль Бурже „Наші вчинки йдуть за нами"; Анрі Беро „Мій друг Робеспієр", Леон Доде „Кров уночі"; Пер Бенуа „Прокажений король". — Літературний рух у Швеції незвичайно оживлений. На сам зимовий сезон заповідають появу 75 нових повістей, з чого десять дебютантів. — Один з найбільших европейських драматургів Італієць Луїджі Пірандельо видав повість „Один, ніхто і стотисяч". Другий незвичайно читаний італійський автор, перекладаний на всі мови, Ґвідо де Верона видав повість „Пекло живих людей", а поетка Ада Неґрі збірку „бродячої прози" „Вулиця". — Німецький професор Берендсон видав 4-томову студію про Сельму Лягерлеф. Шведська письменниця прочитавши її, заявила, що її критик знає її твори краще, як вона сама. — Диплом нагороди Нобля для Шова вручили підчас його неприсутности англійському послові в Штокгольмі. Текст її такий: „Бернардові Шовові за його твори, надихані ідеалами гуманности і яких свіжа сатира часто зеднена з незвичайною поетичною красою".

— **Світова хроніка.** Як повідомляє офіціяльне міжнароднє агенство „післявоєнних репарацій" за останній, третій рік, виконування пляну Доза Франція одержала на рахунок відшкодування від Німеччини: 30.304.000 зол. мар. — У жовтні 1927 р. збереться паневропейський конгрес у Брюсселі. Його головний організатор гр. Куденгове Калерґі, заявляє, що Брюсель стане господарським центром Европи. — У західній частині Канади великі хуртовини; телеграфи та телефони в численних місцях перервані; є вбиті. — На острові Ямайці цього року вимковий урожай бананів. — Французький почтовий літак, зїхавши на землю на Малязі, вдарився об скелю; апарат загорівся; летун і два пасажири важко ранені. — Із Томська повідомляють „Красну Газету", що в Гундровім районі появилась маса диких оленів, за якими женуть вовки. Олені йдуть на південь від Ледяного океану. Причиною їх мандрівки — недостача поживи, наслідком ожеледі. — Преса поширює чутки про найближчі заручини наслідника англійського престолу з найстаршою дочкою еспанського короля Беатрисою, тому, що принц Уельський вибирається на довший побут до Мадриду, де житиме інкоґніто. Нелегко жити нежонатому князеві! — У Берліні звернув на себе загальну увагу шлюб 86-літнього рентієра Бруно Сіебекока, який жениться з 51-літньою вдовою. Сіебекок є ще вповні фізичних сил.

— **Друкарський чортик** гуляє по нашій газеті вдовж, хоча ще до св. Миколая кілька днів: у вчорашній статті „Пошуканка за ліком" находимо такі дивогляди у 2-ій шпальті 12-ий рядок згори замісць „проблематична" реґабілітація видрукувано „романтична"; у цій самій шпальті в 40-ім рядку знизу замісць „затія" — „партія"; 6 рядків нижче замісць „передовик" Слова Польського видруковано „представник".

Дописи.

Белз. (*Свято „Просвіти"*. Філія „Просвіти" в Белзі святкувала 58. роковини народин Матірнього Товариства з осьтаким порядком: В год. ½10 рано в парафіяльній міській церкві відслужено літургію за померших членів Т-ва. Співав о. І. Голічек, парох Осердова. По Сл. Б. целебранс з оо. дек. Дороцьким і Калинським, місцевим парохом, стануди до панахиди. Зпровола надтягають представники читалень. Разить відсутність міщан, тимпаче, що місцевий парох заповідав це свято в попередню неділю. Церковні лавки виповнені здебільша жіноцтвом—міщанками. Місцева інтеліґенція в комплеті. Коли прогомоніли останні звуки „Вічная память", о. дек. Дороцький, парох Ванева, знаний нашому громадянству з місіонарської ревности та великого патріотизму, починає свою святочну науку від слів: „На ріках Вавилонських ми сиділи і плакали, згадавши про Сіон". Святочне й глибоко обдумане слово о. декана приноровлене до хвилі свята та долі нашого народу, а до того виголошене з питомим бесідникові запалом і ораторським хистом, зробило на зібранім народі велике враження. Ця бесіда могла була бути сміло виголошена перед тисячним збором людей, та заловольнити найбільше вибагливих слухачів, бо форма і зміст її мали в собі щось незвичайне. Всі присутні відчували, що бесідник вложив у те святочне слово свою душу. Жаль тільки, що не всі запрошені своєчасно прибули на цю святочну хвилю. В церкві впадала в очі присутність двох Поляків-учителів з Белза, а саме Червца і Яновського, що певно не з побожности зайшли сюди. Нас всюди контролюють! Виходячих з церкви людей наділювано святочними наліпками „Просвіти", а люде складали лепти на річ Матірнього Тов-а. По богослуженню місцева інтеліґенція і замісцеве духовенство подались у домівку „Нар. Дому". Небавком саля виповняється представниками читалень. В год. 1½ пополудне голова філії о. Лука Салук витає присутніх в імени виділу філії святочним словом, вказуючи на вагу свята й висказуючи радість, що духовенство і світська інтеліґенція явилися в комплеті на святі. З уваги на те допис у „Ділі" з 25. грудня ц. р. немов би „духовенство округа нічим не інтересувалося", не є згідний з правдою, доказом чого хочби отсе свято „Просвіти" в Белзі, влаштоване заходами і працею духовенства Белзщини. Це свято закінчено зборами і вибором виділу філії „Просвіти" на 1927 р. — *Присутній.*

Орґанізаційний рух.

Збори в Корсові й Лешневі, пов. Броди.

Щоб поглибити організаційну роботу у Брідщині, скликує Повітовий Комітет Українського Національно-Демократичного Обєднання довірочні наради по селах і закладає всюди місцеві партійні комітети. Такі чергові довірочні наради відбулися в селі Корсові (дня 4. грудня ц. р.) і в селі Лешневі (дня 5. грудня ц. р.). В нараді у Корсові взяло участь 87 місцевих громадян. Збори відкрив п. Антін Кащук. Предсідником зборів вибрано п. Тому Домбровського, секретарем Якима Рудницького. Реферат про сучасне положення і вагу політичної організації виголосив делеґат Повітового Комітету д-р Чировський. На економічні і просвітні теми говорив секретар Повітового Комітету п. Роман Кочержук з Черниці. Господар з Гаїв Дітковецьких і голова Повітового Комітету п. Олександер Онисло цький виголосив реферат про значіння політичної організації і пояснив програму Обєднання. В дискусії забирали голос місцеві селяне, а саме: пп. Драгинський Кальстрат, Володимир і Роман Домбровські, Антін Кащук, Яким Рудницький і инші. Всі промовці з обуренням пятнували розкладову роботу агітаторів „Сельроба", які і в Корсові хотіли роз'єднати народ, одначе місцеві селяне це самі свідомі націоналісти-Українці, що ніколи не дадуть-

Радянська Україна.

Навернулися.

Відомий пролєтарський письменник М. Хвильовий та його товариші Ол. Досвітній і М. Яловий, яких недавно усунено з редакції „Червоного Шляху", а які були основниками, а тепер є керманичами Вільної Академії Пролєтарської Літератури (Ваппіте) помістили в харківському „Комуністі" з 4. грудня ц. р. покаяну заяву. В ній відпекуються всі названі письменники від своїх попередніх поглядів про орієнтацію на Европу в літературі, про відрубність двох культур, тобто української від московської та признаються до гріха перед партією.

„В звязку з літературною дискусією — пишуть вони — виявилися певні наші ухили від постійної лінії у ґрунтовних політичних питаннях, ухили, що були широко використані ворожими пролєтарській революції елєментами. Утворилось таке становище, що український шовінізм став визнавати нас за своїх однодумців, зачисляючи нас до єдиного національного фронту проти партії. Ми вважаємо за необхідне заявити, що це сталося всупереч нашому бажанню, що субєктивно нічого спільного ми з представниками буржуазного націоналізму не тільки не мали й не маємо, а й увесь час своєї революційної діяльности провадили з ними рішучу боротьбу. Отже, нині ми рішуче рвемо з тими своїми помилками, що давали привід ворогам компартії горнутися до нас. Ми визнаємо, що гасло орієнтації на „психольогічну" Европу будь-яку „минулу-сучасну", „пролєтарську-буржуазну" враз зі змаганням розриву з російською культурою, поруч з нехтуванням Москви що є центром всесвітньої революції), як „центра всесоюзного міщанства" було безперечно збоченням із клясової пролєтарської лінії інтернаціоналізму. Це гасло може бути „тільки прапором для української дрібної буржуазії, що зростає на ґрунті Непа, бо вона розуміє відродження нації, як буржуазну реставрацію, а за орієнтацію на Европу розуміє орієнтацію на Европу капіталістичну — відмежовування від фортеці міжнародньої революції, столиці СРРР — Москви". Щодо боротьби двох національних культур, то вона виявляється нині, навіть загострюючись подекуди, лише в міру істнування капіталістичних елєментів у економіці переходової доби, і в міру впливу буржуазної ідеольогії на сучасників. Ми визнаємо, що теорія боротьби двох культур в інтерпретації тов. Хвильового відповідає економіці капіталістичного розвитку і що цілком неможливо застосовувати її в будівництві нової української радянської культури на базі радянської економіки й диктатури пролєтаріяту".

Далі наводять вони три точки з тез КП(б У про українізацію та запевняють, що орієнтуються виключно на ті тези. Ми — пишуть вони — цілком погоджуємося з думкою пленуму Ц. К. КП(б)У в справі літературних груп типу „неоклясиків", що вони ведуть роботу „розраховану на задоволення потреб зростаючої української буржуазії" — і тому вважаємо, що товариш Хвильовий, визначивши в своїх статтях ці групи, „як ідеольогічно нам далекі" заявивши, що „до їхньої ідеольогії ми завжди мусимо бути насторожені", — в той самий час висунув помилкову формулу використання цих груп „психольогічно". Так само за помилку ми вважаємо „апольогію" неоклясиків у першому зошиті „Ваппіте".

Так виглядає в комуністів свобода думки й слова на справи нічим з політичною програмою партії не звязані. Мусіли автори відректися не тільки своєї думки, але й дати торжественний обіт на будуче, що таких думок у себе ніколи не допустять, бо всі вони є національно-буржуазні.

Протест проти процесу 151.

Дня 8. грудня ц. р. відбулося в Київі окреме засідання Окружного Комітету Незаможних Селян з участю студентів висших шкіл селян, представників районних і сільських рад КНС, присвячене процесові 151 у Володимирі Волинському. Збори ухвалили від 52 тисяч зорганізованих у КНС селян резолюцію протесту проти суду над селянами у Володимирі Волинському і визвали українських селян Київщини дати матеріяльну допомогу родинам суджених. Крім того збори приняли домагання звільнити волинських селян та заклик до цілого світа стати в обороні покривджених.

(За „Вістями" з 9. XII.

КП(б У. за мілітаризацією ВУЗ-ів.

Центральний Комітет КП(б)У. звернувся до партійних організацій високошкільних українських заведень з обіжником, щоби вони звернули велику увагу на мілітаризацію студентів. Мілітаризація заключається в тому, щоби студенти високих шкіл у мирних часах одержували звання молодших командирів червоної армії (не перша офіцерська ранга).

„Одним з найважніших заходів — говориться в обіжнику — зміцнення обороноздатности Радянського Союзу є безумовно запровадження вищої допризивної підготовки в цивільних ВУЗ-ах (Високошкільні українські заведення). Підготовка командного складу у військовий час є дуже важкою, а в мирний час наш Союз не має змоги досить широко розгорнути сітку нормальних військових шкіл, бо вони занадто дорого коштують державу. Тому головним джерелом, відкіля в майбутньому має черпатися командний склад, особливо в умовах розвитку військової техніки, — є ВУЗ-и, які повинні зараз поставити собі за завдання ще в стінах ВУЗ-ів підготовити молодшого командира Червоної Армії".

Далі в обіжнику говориться про те, щоби студенти партійці впливали в тому напрямі і на студентів непартійних, щоби допомагали військовим керманичам при ВУЗ-ах у здійсновюванні плянів військової роботи та дальшого розвитку мілітаризації (роботи у військових кабінетах, вправи в полі і т. п.). Та найцікавішим місцем з цілого обіжника є заклик, щоби „б о р о т и с я з у п а д о ч н и м и н а с т р о я м и, щ о д е н е д е п р о я в л я ю т ь с я с е р е д с т у д е н т с ь к о ї м а с и в з в я з к у з п р о в е д е н н я м в и щ о ї д о п р и з и в н о ї п і д г о т о в к и".

(За „Вістями".)

Підвишка комірного.

На президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету затверджено новий т. зв. квартирний закон, підготований Радою Народніх Комісарів. Новий закон передбачує підвишку комірного для льокаторів, бо нині вона за низька, а одночасно зниження комунальних податків.

(За „Вістями".)

Ліквідація повстанської ватаги.

З харківського „Комуніста" довідуємося, що шепетівський відділ ДПУ (Чека) арештував 30 членів повстанської ватаги, що оперувала минулого і цього року на радянській Волині під проводом Римарчука, Корченюка й Дударя. „Комуніст" подає, що душею ватаги був якийсь Римарчук, який був на послугах польської військової дефензиви, переходив часто польсько-радянський кордон і одержував усі інструкції від польського поручника Стемпковського, що був начальником розвідки 4-го прикордонного батальону польської армії. Словом Римарчук був виконавцем наказів Стемпковського, добував при допомозі збройних нападів потрібні Стемпковському матеріяли та допускався

ГОРДІЙ БРАСЮК.

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.*)

Володьчина мати часто відїздила поїздом на села й звідти привозила борошно, сало, масло... Звісно, спекулянтка. Тоді Володька наїдавсь, наїдавсь!...

— Дай трошки хліба з маслом! — попросить було сусідів Михайлик.

— Умгу! — відповідає Володька, підпихуючи пальцем у роті, — нехай твоя мати привезе тобі.

Михайлик тільки кривився: його мати померла.

Не любив Володька Михайлика, що він такий жебракуватий, ще й за те, що його батько на деревяній нозі ходить.

А самого Володьки батько давно, давно вже як пішов на війну, та й досі нема.

Отож як поїде мати, — то Володька сам хазяйнує з тиждень, чи й більше.

Так і на цей раз.

Не минуло й години після відїзду матери, як він уже чимчикував до Митьки та Хведька. Це його приятелі, — хвацькі хлопці! — особливо Митька.

Памятає, було на весні. Мати виїхала. Він вибівся зовсім з харчів. Обгриз шкоринку й пішов до Митьки. Думка була хоч повурити з голоду. Аж і в Митьки голод. Його сестра помуляла ноги й не могла ходити міняти на села. Докорала Митьці, що не хоче йти в село з тим фунтом соли, що мають.

Митька мовчки жував колючки з акації.

— Чуєш, що я кажу? — приставала — біжи, ледащо, з хати, бо так і огрію.

Не встигла вона доказати свого наміру, як Митька — бах в обличчя! й шмигнув у двері.

Володька за ним.

Пішли на базар.

Стояли селянські вози, там солома, там картопля.

Аж ось у одного буханець хліба на возі.

— Дядьку, дайте трошки хліба! — звернувся Митька.

— Що там давати? Сам одірвав од губи! Дай соли або мила.

— Добре, я принесу! — згодився Митька й мерщій подавсь додому.

Там він натовк білого шкла, додав трохи піску, та й усе в сіль. Мішанину розділив на двоє.

— Це ще — каже — на тютюн.

І Володька тоді з Митькою умняли по добрій партиці хліба, а потім, покурюючи, сміялись, як то буде пороти шкло в дядька в животі.

Ой і веселий був той Митька!

Це й тепер на розвагу йшов до нього Володька.

Довідавшись, що Володьчина мати виїхала, Митька визначив маршрут назад.

Всі троє розглянули, що мати залишила, і Митька ухвалив: частину сала на махорку, частину на цукерки, а решту почали сами їсти.

Був бенкет. Співали, танцювали та курили.

Володьці дерло в горлі від тютюну, паморочилась голова, але він боявсь, щоб не запримітили це товариші, що так довко затягались, і продовжував бундючно пихкати, неначе дорослий.

В кімнаті рейвах. Дим снував, як в осени над річкою туман. Це нагадало Митьці ту обстанову, яку він бачив колись у дядька свого, що сидів уже два роки в тюрмі.

Митька згадав і дядькову вдачу.

— Хлопці, — озвавсь він, — а давайте набєм комунебудь морду.

Володька вирішив зробити приємність гостям:

— Знаєте що? Ходім та накладемо тому Михайлові. Чого він називав мене колись „слиньком"?

— Ходім!

— Дайош...

І хлопці рушили.

Михайлик сидів біля хліва й гриз сирого буряка.

— Ти що на мене колись казав?

— Що? Коли?

— Коли?! Думаєш, я не памятаю? кендюх ти паршивий! — і Володька штурхнув ногою.

— Я тебе не чіпаю. Ти, слинько...

— Слинько?!...

Хлопці спинули на Михайлика.

Той верещав не своїм голосом:

— Тату-у!...

І вже коли батько був на порозі, Фведько влучив камінцем Михайлика в око.

— Ах ви-ж, розбіяки — шкутильгав на деревяній нозі батько, погрожуючи ціпком, але розбіяки були певні, що не дожене, й поволі відступаючи на вулицю, приспівували:

„Кривуля, кривуля, ось тобі дуля".

—о—

Над вечір Володька вже каявся, що бив Михайлика; міг прийти в хату Кривий і намяти вуха. І коли Митька з Хведьком ще цілилися за тину в шевцеве вікно, Володька стояв засмучений.

— Ходім до мене, хлопці, спати, — звернувсь він до товаришів.

— Я не піду, — озвавсь Хведько, — мене батько буде бити.

(Продовження буде.)

*) Отсей драматичний нарис, якого зміст „новий побут" на Радянській Україні, передруковуємо з журналу „Життя й Революція" (ч. 6 з 1926 р.) — Ред.